

VÉLEMÉNYEK

RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

99. PLENÁRIS ÜLÉS – 2013. JANUÁR 31.–FEBRUÁR 1.

A Régiók Bizottsága véleménye – Európai Kutatási Térség

(2013/C 62/04)

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

- üdvözli az Európai Bizottság kezdeményezését, amely a Tanács kérésére reagálva keretet biztosít az európai kutatási térség (EKT) 2014-es létrehozását célzó erőfeszítések fokozásához;
- osztja azt az álláspontot, hogy a tudás az új gazdaság fizetőeszköze. Ezért egyetért azzal, hogy a világviszonylatban vezető helyet elfoglaló, erős közszektorbeli tudományos alapokon nyugvó kutatási és innovációs képességek rendkívül fontosak a gazdaság tartós élénkítése, illetve Európa világszintű szerepének fenntartása szempontjából;
- hangsúlyozza, hogy az EKT megvalósulása szükséges ahhoz, hogy megszüntessük a kutatás nemzeti és intézményi határok mentén való széttagozottságát Európában. Kétségtelen, hogy ez a fragmentáltság megakadályozza Európát abban, hogy teljes mértékben kihasználja kutatási és innovációs potenciálját, és ez komoly költségeket ró az európaiakra mint adófizetőkre, fogyasztókra és polgárookra. Ennek kapcsán most több és célirányosabb fellépésre van szükség;
- felkéri az Európai Bizottságot, hogy hatékony eszközök és ösztönzők kifejlesztésével mozdítsa elő a régiók közötti együttműködést a Horizont 2020-on belül. Ennek kapcsán a helyi és regionális önkormányzatok támogató és koordináló szerepet tölthetnek be (kutatási és innovációs hálózatok kialakítása, technológiai és adminisztratív támogatás nyújtása és a magánszektorból származó finanszírozás ösztönzése révén) annak érdekében, hogy előmozdítsák a kutatást és felhasználják a tudásból és az innovációból származó eredményeket;

Előadó	Grigorios ZAFEIROPOULOS (EL/EPP), Attika régió tanácsának tagja
Referenciaszöveg	A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megerősített partnerség az európai kutatási térségben a kiválóság és a növekedés támogatására
	COM(2012) 392 final

A Régiók Bizottsága véleménye – Európai Kutatási Térség

I. POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK BIZOTTSÁGA

A. Fő üzenetek

1. üdvözli az Európai Bizottság kezdeményezését, amely a Tanács kérésére reagálva keretet biztosít az európai kutatási térség (EKT) 2014-es létrehozását célzó erőfeszítések fokozásához;
2. egyetért az Európai Tanács 2011. februári és 2012. márciusi következtetéseivel, amelyek szerint égető szükség van arra, hogy az EKT 2014-re megvalósuljon;
3. úgy látja, hogy az EKT létrehozását célzó jogszabályok hasznosnak tekinthetők egyes részterületek számára (pl. a nemzeti és az uniós szakpolitikák összehangolása az EUMSZ 181. cikke szerint, a kutatási eredmények közzétételét célzó fellépések előmozdítása az EUMSZ 180. cikke, valamint a 182. cikk (5) bekezdése értelmében);
4. úgy véli, hogy a jelenlegi gazdasági válság miatt a kutatásra és a kutatáson alapuló innovációra koncentrálni európai kutatási térség megvalósulása alapvető a gazdasági növekedés, a munkahelyteremtés, a tudományos kiválóság, valamint a régiók és országok közötti kohézió támogatása érdekében;
5. oszttja azt az álláspontot, hogy a tudás az új gazdaság fizetőeszköze. Ezért egyetért azzal, hogy a világviszonylatban vezető helyet elfoglaló, erős közszektorbeli tudományos alapokon nyugvó kutatási és innovációs képességek rendkívül fontosak a gazdaság tartós élénkítése, illetve Európa világszintű szerepének fenntartása szempontjából;
6. kiemeli, hogy mind a Horizont 2020, mind pedig az EKT végrehajtásának hangsúlyozottabban a gyakorlati kérdésekre és hatásokra kell koncentrálniuk⁽¹⁾. Ez azt jelenti, hogy a helyi és regionális szereplőknek kötelezettséget kell vállalniuk az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósítására, és abba teljes mértékben be is kell vonni őket;
7. rámutat, hogy az EKT javítja életkörülményeinket azáltal, hogy Európában felvirágzik a tudományos kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció, és ezek megoldják korunk legfontosabb kihívásait. A tudásalapú értékteremtés elősegítése érdekében meg kell erősíteni a tudomány, a gazdaság és a közszféra közötti együttműködést;
8. egyetért azzal, hogy az összes régió kiválósági potenciálját ki kell használni, valamint hogy új megközelítésekre van szükség az alulteljesítő régiók és tagállamok támogatására, hogy azok elérjék a kiválóságot és megvalósítsák az intelligens regionális szakosodást;
9. hangsúlyozza, hogy az EKT megvalósulása szükséges ahhoz, hogy megszüntessük a kutatás nemzeti és intézményi határok mentén való széttagozottságát Európában. Kétségtelen, hogy ez a fragmentáltság megakadályozza Európát abban, hogy teljes mértékben kihasználja kutatási és innovációs potenciálját, és ez komoly költségeket ró az európaiakra mint adófizetőkre, fogyasztókra és polgárokra. Ennek kapcsán most több és célirányosabb fellépésre van szükség;
10. egyetért azzal, hogy az intézkedéseknek a kutatók és kutatószervezetek közötti verseny növelését, a nemzeti és regionális kutatási rendszerek közötti, határokon átnyúló szinergiák kihasználását, a kutatói karrier és mobilitás megkönnyítését, valamint a tudás szabad áramlását kell célozniuk;
11. határozottan támogatja, hogy az EKT egyik fő célja az legyen, hogy csökkenjen az agyelszívás mértéke (különösen a kutatás terén elmaradott régiókból), mérséklődjene a kutatási és az innovációs teljesítményben tapasztalható jelentős területi különbségek, hogy EU-szerte növekedjen a kiválóság, amely tekintettel van az innovációs potenciálra. Ennek során fontos az európai kutatási és innovációs menetrend, valamint a nemzeti és regionális innovációs stratégiák összehangolása;
12. üdvözli az Európai Tanácsnak azt a célkitűzését, hogy javuljanak a kutatás és a fejlesztés feltételei, és hogy a K+F terén megvalósított állami és magánberuházások összesített szintje az uniós GDP 3 %-ára emelkedjen. Mindemellett be kell látnunk azt is, hogy Európa a világ más részeihez képest még mindig el van maradva a magas színvonalú ismeretek piaci értékesítésében. Ezért nem lehet eléggé hangsúlyozni a kkv-knak mint az innováció hajtóerejének szerepét;
13. úgy véli, hogy a kohéziós eszközök megerősíthetnék a kiválóság fejlesztését és a kapacitásépítést azzal, hogy regionális szinten lökést adnak a kutatási és innovációs politikáknak. Ez megnyitja az utat a kiválóság fejlesztése előtt, lehetővé téve ezen régiók számára azt, hogy teljes mértékben részt vegyenek az EKT-ban és haszonélvezői legyenek a közös stratégiai keret finanszírozási forrásainak;

⁽¹⁾ CdR 402/2011 fin.

14. felkéri az Európai Bizottságot, a Tanácsot és az Európai Parlamentet, hogy biztosítsák a Horizont 2020 eredményes és hatékony végrehajtását azzal, hogy a haszonélvezők számára a lehető legegyszerűbb szabályokat és eljárásokat írják elő;

15. elismeri, hogy a közleményben jól meghatározották az EKT kapcsán rögzített prioritásokat, és hogy teljes körű végrehajtásuk 2014-re javítaná Európa kutatási teljesítményét és eredményességét. A tagállamoknak, a kutatói érdekcsoportoknak és európai szervezeteiknek, illetve az Európai Bizottságnak azonban teljes mértékben és dinamikusán részt kell venniük a megerősített partnerségben annak érdekében, hogy biztosítható legyen, hogy az EKT megvalósításának köszönhetően a hatékonyságnak, a minőségnek és az új lehetőségeknek az Unió igényei alapján történő előmozdításával előtérbe kerül Európa kiválósága;

16. kéri az Európai Bizottságot, hogy biztosítsa a Horizont 2020 és a strukturális alapok közötti szinergiákat és komplementaritást, és a kevésbé jól teljesítő, gazdasági és szociális szempontból kiszolgáltatottabb tagállamok és régiók számára erősségeik alapján építse ki a kiválósághoz vezető utat, arra törekedve, hogy jelentősen növekedjen kutatási és innovációs kapacitásuk, és hogy megszűnjön az innovációs szakadék Európában;

17. felkéri az Európai Bizottságot, hogy hatékony eszközök és ösztönzők kifejlesztésével mozdítsa elő a régiók közötti együttműködést a Horizont 2020-on belül. Ennek kapcsán a helyi és regionális önkormányzatok támogató és koordináló szerepet tölthetnek be (kutatási és innovációs hálózatok kialakítása, technológiai és adminisztratív támogatás nyújtása és a magánszektorból származó finanszírozás ösztönzése révén) annak érdekében, hogy előmozdítsák a kutatást, és felhasználják a tudásból és az innovációból származó eredményeket;

18. kiemeli, hogy a régióknak növelniük kellene a kutatási eredmények hasznosítására való készségüket. Az ennek során kifejlesztett készségeket, gyakorlatokat és eszközöket pedig arra kellene felhasználni, hogy a kutatási eredmények Európaszerte hasznosulhassanak. Ez csak a különféle európai finanszírozási eszközök – mint a Horizont 2020, a kohéziós politika, valamint a nemzeti, regionális és helyi források – felhasználása terén megvalósítható szinergiák fokozásával érhető el⁽²⁾. A források közös felhasználása azonban nem elegendő, emellett változtatásra van szükség a működési kultúrában és az adminisztratív eljárásokban is;

19. ösztönzi a helyi és regionális önkormányzatokat arra, hogy erősítsék meg az európai és/vagy regionális és nemzeti szervezetek közötti együttműködést a kutatás és az innováció fokozása érdekében; vezessenek be olyan intézkedéseket, amelyek javítják a politikák összehangolását, az irányítás hatékonyságát és eredményességét, az eljárások harmonizálását, olyan közös irányítási rendszereket előmozdítva, amelyek elősegítik a polgárok politikákhoz való hozzáférést és javítják azok társadalmi-gazdasági hatásait;

20. úgy véli, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak az állami és a magánszféra partnerségének népszerűsítése révén fontos szerepet lehet és kell biztosítani az innovatív termékek és szolgáltatások kifejlesztése kapcsán. Ennek célja az lesz, hogy helyi és/vagy regionális szinten több munkahelyet és jobb növekedést eredményezzen, ugyanakkor javítja majd az állami és a magánszféra működési kapacitását és hatékonyságát is;

21. üdvözli a Kutatási és Innovációs Főigazgatóság és a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság kezdeményezéseit, amelyek megkönnyítik a regionális kutatói és innovációs hálózatok kialakítását, amelyeket egyetemek, intézmények, állami hivatalok és a magánszféra is támogathat;

22. megjegyzi, hogy 2000 óta az Európai Bizottság és a tagállamok együtt tettek előrelépéseket az EKT megvalósulása felé, azonban rámutat, hogy ez az előrelépés az EKT különböző dimenziói terén és az egyes tagállamokban nem volt azonos mértékű;

23. ösztönzi, hogy amikor csak lehet, az érdekelt regionális és kutatói szervezeteket vonják be az EKT-ba;

24. kiemeli általában az állami szféra és különösen a helyi és regionális önkormányzatoknak a vállalatok, az egyetemek/kutatóközpontok és a közintézmények (a „három spirál” féle megközelítés szerinti) közeledésében játszott fontos szerepét az EKT továbbfejlesztése és konkrét megvalósítása érdekében, és megjegyzi, hogy az Európai Bizottság közleménye nem vette megfelelő mértékben figyelembe a közszféra szerepét;

25. felkéri az Európai Bizottságot, a tagállamokat és a kutatói érdekcsoportokat, hogy alakítsák ki és valósítsák meg az európai kutatói rendszerek eredményességének javításához szükséges megfelelő feltételeket, és foglalkozzanak az olyan központi kérdésekkel, mint amilyen a nemzetek közötti együttműködés és verseny, a kutatói munkaerőpiac, a nemek közötti egyenlőség és a tudományos ismeretek átadása. Az Európai Bizottság által megállapított „feltételek” elegendőeknek tűnnek a célok eléréséhez;

B. Hatékonyabb nemzeti kutatási rendszerek

26. elismeri, hogy a nemzeti kutatói rendszerek közötti verseny alacsony szintje nem teremti meg a megfelelő feltételeket a tudományos színvonal emeléséhez. Ennek kapcsán a kutatói intézmények és egyetemek közötti korlátozott verseny elégtelen mértékű specializációt eredményez;

27. úgy véli, hogy Európa alapvető, a kíváncsiság által vezérelt kutatási teljesítményének javítása elengedhetetlen a fontos kihívások kezeléséhez szükséges innovációhoz és áttörésekhez. Európának célirányos és stratégiai beruházásokra van szüksége az alapkutatásban, fő döntési kritériumként a tudományos kiválóságot alkalmazva annak érdekében, hogy helyi és regionális szinten a készségek és tudáspotenciálok megteremtéséhez és tartós fejlesztéséhez szükséges előzetes feltételek létrejöhessenek;

⁽²⁾ Cdr 402/2011 fin.

28. egyetért azzal, hogy a tagállamoknak és a régióknak támogatniuk kellene a versenyzetetésen és pályázati felhívásokon alapuló, illetőleg az intézmények szakértői értékelésén alapuló finanszírozást, és hogy a kutatásra és az innovációra rendelkezésre álló nemzeti és regionális szintű közforrásokat alapvetően ezekkel a módszerekkel kellene szétosztaniuk. Egyes esetekben azonban nem tűnik elengedhetetlennek a szakértői értékelés a regionális szereplőknek kutatásra és innovációra szánt források odaítéléséhez;

29. üdvözlö az Európai Bizottság (2011-ben közzétett) zöld könyvében kitűzött célt, amely szerint megfelelő egyensúlyt kell találni az intézményi és a piaci finanszírozás között. Korábban kifejtett nézeteivel összhangban a Régiók Bizottsága az intézményi és a piaci finanszírozás megfelelő egyensúlyáról szóló vita folytatására szólít fel. Az egyensúly elérésének módja nagyon fontos a rendszer dinamikájára és a különféle kutatói intézmények életképességére nézve;

30. úgy véli, hogy az alaptámogatás részarányának növelése és az intelligens szakosodás a kisebb életképes kutatóközösségek finanszírozását is lehetővé teszi. A Régiók Bizottsága ezzel azt kívánja hangsúlyozni, hogy az ún. kritikus tömeget elérő nagy létesítmények és a felülről irányított jelentős technológiai programok mellett az egy konkrét tudományágra szakosodott kis oktató- és kutatóközösség is igen versenyképes és innovatív lehet, ha egy sok szakterületet lefedő felsőoktatási és kutatási hálózat, illetve kampusz keretein belül helyi/városi és nemzetközi szinten is hatékony együttműködést és hálózatépítést folytat;

31. úgy véli, hogy meg kellene erősíteni a kutatási intézmények alaptámogatását. Arra ösztönzi ezért az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy vegyék figyelembe ezt a tényezőt, és dolgozzák ki a kutatási infrastruktúrák olyan finanszírozási modelljét, amely a strukturális alapok forrásainak kiegészítő jellegét is figyelembe veszi. Az alaptámogatás megerősítésével a kutatóközösségeknek lehetőségük nyílik arra, hogy saját stratégiai szükségleteik alapján saját kezdeményezésű kutatási projekteket indítsanak, miközben aktívan együttműködnek azzal a régióval, illetve várossal, ahol működnek;

32. rámutat, hogy a finanszírozási források kutatási és innovációs tevékenységek közötti szétosztásakor elsődleges kiválasztási kritériumként a tudományos kiválóságot, illetve a nemzetközi szakértői felülvizsgálattal kapcsolatos alapelveket kellene alkalmazni;

33. szem előtt tartja azt a felismerést, hogy az egyes régiókban sikeres kutatási és innovációs modelleket nem lehet egyszerűen lemásolni és más régiókra alkalmazni. Az adott strukturális, társadalmi és kulturális jellemzőket figyelembe véve azonban az említett modellek példaként szolgálhatnak más – többek között a kevésbé jól teljesítő – régiókban a megfelelő modellek kialakításához;

34. megerősíti, hogy támogatja a regionális, nemzeti és uniós kutatási programok és prioritások koordinálását, és hangsúlyozza a tagállamok, regionális és helyi önkormányzatok felelősségét a kutatás és az innováció terén, illetve továbbra is elutasítja az európai szinten központosított kutatási menetrendet és prioritásokat;

35. felkéri az Európai Bizottságot, hogy az EKT előtt álló nemzeti szintű jogszabályi és/vagy más természetű akadályok felszámolása és a közleményben felvázolt prioritások érvényesítése érdekében támogassa a tagállamok és az érdekelt szervezetek közötti kölcsönös tanulást, illetve a bevált módszerek és a tapasztalatok cseréjét. Úgy véli, hogy a közös fellépések elősegítése és megkönnyítése érdekében a tudománypolitika terén az EU egésze számára közös irányvonalakat kellene előterjeszteni;

36. kéri az Európai Bizottságot, hogy a kohéziós politika célkitűzéseire igazodva nyújtson támogatást a tagállamok és a régiók számára a strukturális alapoknak a kutatási kapacitások kiépítése, a regionális kompetenciákon alapuló, testre szabott innovációs stratégiák és az intelligens szakosodás stratégiáinak kialakítása érdekében történő felhasználásához, beleértve a közös kutatási programok támogatását;

37. e tekintetben elismeri, hogy az intelligens regionális szakosodási stratégiák meghatározásához meg kell nevezni azokat a szakterületeket, amelyek a legjelentősebb komparatív előnyt nyújthatják⁽³⁾. Az EU-nak ösztönöznie kell a régiókat arra, hogy az általuk választott szakterületeken járjanak élen az innovációban, és hálózatok keretében működjenek együtt más régiókkal. A Régiók Bizottsága fel kívánja hívni a figyelmet arra, hogy vannak olyan próbálkozások, amelyek „intelligens szakosodás” segítségével a már eleve élen járó régiókat vagy településeket igyekeznek előnyben részesíteni, más területeket egyáltalán nem vagy nem kellően támogatva. Ki kell tehát alakítani az európai régiók egy olyan térképét, amely figyelembe veszi innovációs szintjüket és szakterületüket, hogy ennek a feltérképezésnek a révén ösztönözzük a régiók közötti együttműködést, a lemaradó régiók pedig konkrét támogatási eszközöket kapjanak ad hoc pénzügyi alapokból, amelyek elősegítik, hogy felzárkózhassanak az innovatívabb régiókhoz;

38. egyetért azzal, hogy a mutatók és célkitűzések pontosabb rendszerére van szükség, amely a vállalkozások K+F-be történő beruházásainak arányán túl a versenyképesség és a termelékenység javulásával kapcsolatos szempontokra is kiterjed, vagyis amely a K+F-rendszerek eredményességének és az innováció termelékenységének a mérésére irányul⁽⁴⁾;

C. Optimális transznacionális együttműködés és verseny

39. hangsúlyozza, hogy az EU-nak sürgősen és egyöntetűen fel kell lépnie ahhoz, hogy a kutatásra fordítható szűkös költségvetési forrásokból kellő erővel és kellő hatásossággal tudja kezelni a társadalmunk előtt álló nagy kihívásokat;

⁽³⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁴⁾ CdR 374/2010 fin.

40. megerősíti, hogy hisz abban, hogy a tagállamok és a régiók közötti, valamint az azokon belüli koordináció és együttműködés szinergiahatásokhoz és ezáltal értéktöbbletnek vezet az EKT számára. Az európai területi együttműködési csoportosulások (EGTC-k) a kutatás és az innováció terén is a területi együttműködés sikeres megvalósításának értékes eszközei. Mindez erősíti Európa versenyképességét a tudás világméretű piacán;

41. kiemeli, hogy figyelmet kell szentelni az ismeretek létrehozásának, terjesztésének és felhasználásának, még hozzá figyelembe véve az állami és a magánszféra érdekcsoportjainak stratégiai érdekeit és bevonva őket a stratégiai menetrendek kialakításába. Ehhez szükség van a nemzetközi hálózatépítés segítségére, hogy a legjobb kutatók együttműködhessenek egymással a nagy kihívásokra adandó válaszok kidolgozásában;

42. hangsúlyozza, hogy szükség van a helyi és regionális, nemzeti és európai, határokon átnyúló kutatási és innovációs stratégiák olyan hatékonyabb összehangolására és összekapcsolására, amely figyelemmel van az eltérő kontextusok sajátosságaira, és megerősíti a köztük lévő kiegészítő jellegét és együttműködést;

43. megerősíti, hogy megítélése szerint nagyobb koordinációra van szükség a kutatás és az ipar között annak érdekében, hogy a régiók előrelépjenek az intelligens szakosodás terén az olyan kulcsfontosságú alatechnológiákat illetően, mint a nanotechnológia, a mikro- és nanoelektronika, az ipari biotechnológia, a fotonika, a fejlett anyagok és gyártási technológiák, illetve hogy támogatni lehessen transznacionális hálózatok létrejöttét és meg lehessen erősíteni az együttműködést regionális, nemzeti és európai szinten⁽⁵⁾, emellett stabil és magas képzettséget igénylő munkahelyek létrehozását is elősegítve;

44. támogatja azt a meglátást, hogy a tagállamoknak és a régióknak elő kell mozdítaniuk és végre kell hajtaniuk a nagy kihívások kezelését célzó közös kutatási menetrendeket, a közösen megállapított kiemelt területekkel kapcsolatos információk és bevált gyakorlatok megosztását, illetve biztosítaniuk kell, hogy az e területeken felhasználható nemzeti és regionális szintű források elégségesek és stratégiaileg összehangoltak legyenek;

45. úgy véli, hogy fel kell számolni azokat a jogi és bürokratikus akadályokat, amelyek a nemzeti és nemzetközi programok országhatárokon átvívelő átjárhatósága előtt állnak, és ezáltal lehetővé kell tenni a kutatói projektek és kutatási infrastruktúrák közös finanszírozását nemzeti, regionális vagy nemzetközi szinten;

46. felkéri az Európai Bizottságot, hogy hatékony és eredményes módon támogassa a tagállamokat, régiókat és a kutatásfinanszírozó szervezeteket a közös, szakmai értékelésen alapuló nemzetközi pályázatbírálási rendszerek kialakításában és a közös finanszírozási standardok meghatározásában;

47. kiemeli, hogy a kiváló kutatásnak alapfeltétele a világszínvonalú létesítmények és kutatási infrastruktúra – benne az

elektronikus infrastruktúra – megléte. Az ilyen infrastruktúra igen fontos Európa számára, hiszen magához vonzza a tehetőségeket, serkenti az innovációt, és üzleti lehetőségeket is hordoz magában, miközben hozzájárul a munkahelyteremtéshez;

48. nagyra értékeli, hogy a kutatási infrastruktúrák kulcsszerepet kaptak a tudásalapú innovációs rendszerekben; e tekintetben üdvözlöi a regionális partnerségi eszközök új koncepcióját és a kutatási infrastruktúrák közti partnerséget, és elismeri, hogy ezek hozzájárulhatnak az Európai Kutatási Térség kiegyensúlyozottabb fejlődéséhez azáltal, hogy a kisebb vagy kevesebb tapasztalattal rendelkező országokat és régiókat bevonják a versenyképes kutatási és innovációs teljesítmény elérésébe⁽⁶⁾;

49. úgy véli, hogy a Horizont 2020 programot határozott intézkedésekkel az Európa számára szükséges reformokra kell összpontosítani. Ebben különösen nagy szerepe van a „Társadalmi kihívások” pillérnek, amelyben a legkiválóbb európai szaktudás nagyszabású közös fejlesztésű projekteken való felhasználására kell koncentrálni, hogy Európában a hagyományos határokon átvívelő, nagy, rendszerszintű szerkezetátalakítási változásokat lehessen megvalósítani. A szakterület-központú kutatás nem elegendő a nagy társadalmi kihívások megoldásához szükséges tudás létrehozásához. Közvetlenül a multidiszciplináris KFI-tevékenységek felé kell fordulni, amelyek biztosítják a rendszerszintű, strukturális változásokhoz szükséges koncepciókat és összetevőket. A kutatás alapja a kísérletezés és a tesztelés. Erre kiváló példa a kiterjedt kísérleti terepet alkotó Intelligens városok kezdeményezés. Ebben alapvető, hogy az eredmények az Európa-szerte jellemző különféle körülmények között mérhetőek legyenek⁽⁷⁾;

50. támogatja az Innovatív Unió kiemelt kezdeményezésében szereplő vállalatot, amely szerint a tagállamok az Európai Bizottsággal közösen 2015-ig a Kutatási Infrastruktúrák Európai Stratégiai Fóruma (ESFRI) úttervében kiemelt európai infrastruktúráként megjelölt projektek 60 %-a esetében befejezik, vagy legalább elkezdik az építést;

51. javasolja, hogy a tagállamok garantálják az ESFRI által megjelölt kutatási infrastruktúrák építésével és működtetésével kapcsolatos pénzügyi kötelezettségvállalásaikat, és mozdítsák elő a regionális partnerségi eszközök kifejlesztését, különösképpen akkor, amikor nemzeti útterveiket és a következő tervezési időszak operatív programjait kidolgozzák;

52. felkéri az Európai Bizottságot, hogy a Horizont 2020 programon keresztül hatékony módon támogassa a kutatási infrastruktúrákhoz való hozzáférést és a páneurópai szempontból fontos – és nem csupán az európai kutatási infrastruktúra-konzorcium (ERIC) formájában irányított – kutatási infrastruktúrák folyamatban lévő általános integrálását;

53. javasolja, hogy az Európai Bizottság a kutatási infrastruktúrák működési költségeihez finanszírozási források, például az strukturális alapok segítségével potenciálisan járuljon hozzá;

⁽⁵⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽⁶⁾ CdR 373/2010 fin.

⁽⁷⁾ CdR 402/2011 fin.

54. felkéri a nemzeti és regionális kormányzatokat, hogy a strukturális alapok társfinanszírozásával megvalósuló kutatási és innovációs programokban a kutatási infrastruktúrára vonatkozó útterveket kapcsolják össze az ESFRI úttervével és az intelligens szakosodásra vonatkozó stratégiákkal, és ezáltal erősítsék meg a hátrányosabb helyzetű régióknak a páneurópai és a nemzetközi érdekű kutatási infrastruktúrák befogadásával és az irányításukban való részvétellel kapcsolatos képességeit;

55. úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak az ESFRI-vel együttműködésben ki kellene jelölnie az útterv végrehajtásának prioritásait, és tanácsadással és iránymutatással kellene szolgálnia a tagállamok számára a végrehajtás jogi, pénzügyi és műszaki akadályainak felszámolásához;

D. Nyitott kutatói munkaerőpiac

56. elismeri, hogy a különféle nemzeti kutatói munkaerőpiacok közötti korlátokat elsősorban a munkaerő-felvétellel, az intézményi autonómiával és az emberierőforrás-stratégiák kialakításával kapcsolatosan alkalmazott eltérő megközelítések, a kutatói mobilitás népszerűsítése terén tapasztalható eltérések, valamint a fiatal és az EU-n kívüli kutatók számára nem vonzó munkakörülmények okozzák;

57. emlékeztet rá, hogy az elhúzó gazdasági válság következtében az EU-tagállamokban már több ezer munkavállaló veszítette el munkahelyét⁽⁸⁾, még magasan képzett kutatók is, elsősorban az ipari vállalatok K+F-osztályairól; az új piacok előretörése és a vállalatok olcsóbban termelő országokba való elvándorlása tovább erősíti ezt a hatást. Feltétlenül szükséges valamennyi munkakörülmény fejlesztése és a munkaerőpiaci igényeivel való összehangolása⁽⁹⁾;

58. fontosak tartja azt, hogy felszámolják azokat a jogi és más természetű akadályokat, amelyek a nyílt, átlátható és érdemalapú kutatói munkaerő-felvétel előtt állnak, illetve gátolják a nemzeti ösztöndíjakhoz való országhatárokon átvívelő hozzáférést és a nemzeti ösztöndíjak hordozhatóságát;

59. támogatja, hogy a kutatószervezeteknek minden megüresedett álláshelyet a kutatói karrierre vonatkozó európai keretrendszerben kialakított közös profilok használatával kellene meghirdetniük, majd pedig a kutatói álláshelyeket nyílt és átlátható eljárások útján kellene betölteniük, nem kizárva azokat a jelölteket sem, akik nem polgárai az EU-nak. Az álláshelyeket az EURAXESS álláskereső portálján (<http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/lobs/index>) is meg kellene hirdetniük;

60. hangsúlyozza, hogy külön figyelmet kellene szentelni a kutatók európai mobilitásának, és olyan, a mobilitás előtt álló akadályok kiküszöbölését célzó konkrét intézkedések alkalmazását kéri (mint amilyenek a nyugdíj jogosultságok hordozhatóságára és a szociális védelem szavatolására vonatkozó szabályok, a szakképesítések kölcsönös elismerése vagy a családi élet és a munka összeegyeztetését célzó intézkedések), amelyek megkönnyítik az európai kutatók mobilitását és vonzóbbá teszik a kutatói karrier kilátásait az EU-ban;

61. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezéseit, hogy kezelje azokat az akadályozó tényezőket, amelyek az EU-n belül a szociális biztonsági rendszerekből fakadóan a

kutatók tevékenységét gátolják, és hogy tovább könnyítse a harmadik országokból érkező kutatók fogadását;

62. hangsúlyozza, hogy Európán kívülről is ide kell vonzani kiváló kutatókat; ezért különösen jelentősek az EU mobilitási programjai, mint a Marie Curie program, valamint azok az intézkedések, amelyeket egyes régiókban indítottak vagy fognak indítani a kutatók és tudósok visszatérésének támogatására;

63. arra ösztönzi a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy hozzanak olyan intézkedéseket, amelyek hozzájárulhatnak a mobilitás fokozásához minden területen, főként a tudomány és az ipar között. Nagy jelentőségű a tudományos körök, vállalatok és kutatóintézetek közötti, valamint a helyi, regionális és tagállami szintű fő politikai szereplőkkel és közigazgatással folytatott szoros, páneurópai szintű, a „három spirál modell” keretében megvalósuló együttműködés;

64. hangsúlyozza, hogy ösztönözni kell a fiatalokat arra, hogy a kutatás és az innováció területén keressenek karrierlehetőségeket, támogatni kell a kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységekhez hozzájáruló fiatal vállalkozókat, és eredményeiket fel kell használni a helyi és regionális szintű közösségükben;

65. kiemeli, hogy sürgősen szükség van a tudásalapú iparban való munkára alkalmas munkavállalók képzésére és az ehhez kedvező és vonzó feltételek megteremtésére, tekintettel arra, hogy olyan, a jövő szempontjából stratégiai jelentőségű területeken, mint a kutatás és a tudomány, a mérnöki tudományok, az egészségügy vagy a matematika, problémák vannak a munkahelyek betöltése terén⁽¹⁰⁾. Hasonlóképpen fontos a munkavállalók készségeinek, képességeinek és tudásának folyamatos fejlesztése és az új ágazatok és technológiák támasztotta igényekhez való igazodás az ipar, valamint az állásukat elvesztő munkavállalók érdekében, hogy gyorsan alkalmazkodhassanak az új ágazatokhoz és az új technológiákhoz;

66. hangsúlyozza ugyanakkor annak szükségességét, hogy a kiválóság és a csúcsteljesítmények támogatása mellett minden régióban mindenki számára elérhető legyen a jó képzés és szakképzés, ami az egyéni és társadalmi jólétnek, valamint a régiók innovációs képességének alapja⁽¹¹⁾;

67. azt ajánlja az Európai Bizottságnak, hogy hozzon létre online portált olyan példának a megosztására, amelyek a fiatalok munkaerő-piaci beilleszkedése vonatkozásában a helyi és regionális szinten bevált gyakorlatokat szemléltetik⁽¹²⁾ többek között a kutatási és innovációs ágazatban;

E. A nemek közötti egyenlőség és a nemekkel kapcsolatos dimenzió érvényesítése a kutatásban

68. elismeri, hogy mindeddig korlátozott mértékű előrelépés valósult meg a nemek közötti egyenlőség terén, és megjegyzi, hogy csupán néhány tagállamnak és kutatói szervezetnek van olyan politikája, amelynek köszönhetően kihasználják azokat az előnyöket, amelyeket a női tudósok tehetsége és a nemekkel kapcsolatos dimenzióknak a kutatásban való érvényesítése jelent. Továbbra is elégtelennek tűnik a nemekkel kapcsolatos dimenzió beépítése a kutatási tevékenység kialakításába, értékelésébe és végrehajtásába;

⁽⁸⁾ CdR 85/2009 fin és CdR 373/2010 fin.

⁽⁹⁾ CdR 85/2009 fin és CdR 373/2010 fin.

⁽¹⁰⁾ CdR 374/2010 fin.

⁽¹¹⁾ CdR 83/2007 fin.

⁽¹²⁾ CdR 292/2010 fin.

69. hangsúlyozza, hogy fel kell számolni a női kutatók alkalmazása, pályán maradása és szakmai előmenetele előtt jelenleg álló akadályokat, fel kell lépni a nemek aránytalan részvételével szemben és meg kell erősíteni a kutatási programokban a nemekkel kapcsolatos dimenziót;

70. támogatja, hogy a Horizont 2020 keretprogram vonatkozásában a nemekkel kapcsolatos dimenziót az összes programra és projektbe be kell építeni az ötlettől kezdve;

71. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 2013-ban ajánlást fogalmazzon meg a tagállamok számára olyan közös iránymutatásról, amelyek intézményi változtatásokat hivatottak előidézni a nemek közötti egyenlőség ügyének az egyetemeken és a kutatóintézményekben történő jobb érvényesítése érdekében;

72. javasolja, hogy az Európai Bizottság állítson fel szakmaközi bizottságot, amelynek az lenne a feladata, hogy figyelemmel kísérje a női kutatók képviselőit az EKT-ban és a Horizont 2020 tevékenységeiben, és tanácsadással szolgáljon a kérdésben;

F. A tudományos ismeretek optimális áramlása, hozzáférhetősége és transzferje

73. megjegyzi, hogy a tagállamok eltérő mértékű előrelépéseket tettek a „nyílt hozzáférést” biztosító politikák terén, amelyek hozzájárulhatnak az információs aszimmetriák csökkentéséhez. Ezen túlmenően a közszektorbeli kutatóintézmények és a magánszektor közötti tudástranszfer továbbra sem megfelelő mértékű, és ez kihat a tudományos színvonalra és a K+F-alapú gazdasági eredményekre;

74. hangsúlyozza, hogy a kutatói intézmények, az egyetemek és az ipar közötti tudástranszfer és az ismeretek elérhetővé tétele központi szerepet tölt be az alap kutatásban és az innovációban, ezért határozottan ösztönzendő;

75. kiemeli, hogy a közfinanszírozásból folytatott kutatás eredményeihez és adataihoz való „nyílt hozzáféréssel” kapcsolatos megközelítés az Európai Kutatási Térség alapvető eleme, amely szükséges annak biztosításához, hogy a kutatók építhessenek a már létező ismeretekre és értékeljék az új eredményeket, illetve amely megakadályozza az átfedéseket a kutatómunkában;

76. hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy összehangolják és harmonizálják a tudományos információk hozzáférhetőségére és megőrzésére vonatkozó politikákat, illetve gondoskodjanak arról, hogy a közfinanszírozású kutatás nemzeti stratégiák révén hozzájáruljon a köz- és a magánszektor közötti tudástranszfer előmozdításához;

77. rámutat a tudományos körök és az ipar közötti optimális kölcsönhatások, kapcsolatok és stratégiai partnerségek szükségességére, és arra, hogy meg kell határozni olyan, együttműködésen alapuló, közös kutatási menetrendeket, amelyek maximalizálják a kutatási eredmények hasznosulását és hatását az innovációra és a nagy kihívások kezelésére;

78. egyetért azzal, hogy az EU által a Horizont 2020 keretprogram keretében finanszírozott valamennyi projektben általánosan elvként érvényesíteni kell a tudományos publikációkhoz való nyílt hozzáférést, illetve azzal, hogy az Európai Bizottság folytatja a nyílt hozzáféréssel kapcsolatos projektek finanszírozását. Ezzel kapcsolatban ügyelni kell arra, hogy a tudósok

és a vállalatok szellemi tulajdonnal és használati jogokkal kapcsolatos érdekeit teljes mértékben figyelembe vegyék;

79. javasolja olyan tevékenységek bevezetését, amelyek növelni kívánják az érdekelteknek a nyílt hozzáféréssel és az elektronikus tudománnyal kapcsolatos tudatosságát. Az Európai Bizottságnak az érdekeltekkel szoros együttműködésben olyan konzorciummegállapodás-mintákat kell kidolgoznia, amelyek javítják a tudástranszfert;

G. Lépések a siker és az EKT megvalósulása felé

80. rámutat, hogy a tagállamoknak és a régióknak kell kidolgozniuk azokat a nemzeti és regionális szintű reformokat és biztosítaniuk azokat a feltételeket, amelyek szükségesek az EKT kiteljesítéséhez. Emellett e reformok végrehajtását is támogatniuk kell azáltal, hogy segítséget nyújtanak a kutatásfinanszírozó és a kutatást végző szervezetek erőfeszítéseikhez;

81. javasolja, hogy a régiókon belül alakítsanak ki „hármasspirál”-partnerségeket, amelyek együttműködhetnek a fellépések koordinálása érdekében; hangsúlyozza a – többek között az intelligens szakosodási stratégiákkal kapcsolatos – bevált gyakorlatok cseréjének jelentőségét. Erre az EKT-professzoroknak a regionális kutatási és innovációs rendszerekbe történő bevezetésével és a feltárt regionális kompetenciákhoz kapcsolódó nemzetközi hálózatok támogatásával kerülhetne sor;

82. hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak, az Európai Bizottságnak és a kutatás területén működő érdekelteknek nyomon kell követniük és értékelniük kell a közlemény által meghatározott, az EKT-val kapcsolatos fellépések végrehajtásának folyamatát. Ennek kapcsán üdvözli az Európai Bizottságnak azt a bejelentését, hogy mechanizmust alakít ki az EKT-val kapcsolatos intézkedések nyomon követésére. Kéri az Európai Bizottságot, hogy az EKT nyomon követésére ígért mechanizmus kialakításának folyamata és a mutatók kiválasztása során biztosítsa az átláthatóságot és a tagállamok bevonását. A mutatók választékának és számának az EKT megvalósítása során elért előrelépések megfelelő értékeléséhez szükséges minimumra kellene korlátozódnia. Az Eurostattal, a nemzeti statisztikai hivatalokkal és a helyi önkormányzatokkal (pl. minisztériumok) való együttműködési eljárásokat ki kellene használni a kutatóközpontok és az egyetemek közötti adatkiválasztás során;

83. üdvözli az eljárások egyszerűsítésére tett erőfeszítéseket, valamint az uniós finanszírozási lehetőségek gyakorlati útmutatójának közzétételét⁽¹³⁾; külön méltányolja az arra irányuló folyamatos erőfeszítéseket, hogy a projektek különböző szakaszait különböző programokból – átfogó szemlélettel – lehessen finanszírozni; és örömmel fogadná, ha ennek a gyakorlati útmutatónak az alapján létrehoznák a kutatási és innovációs programokkal kapcsolatos információk és egyéb források átfogó, de hozzáférhető digitális adatbázisát⁽¹⁴⁾;

84. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy a Horizont 2020 keretprogram hozzájáruljon az EKT kiteljesítésének és működésének megszilárdításához, és támogasson cselekvéseket a kutatói életpálya és mobilitás, a kutatási infrastruktúra, a nemek közötti egyenlőség, az országhatárokon átívelő együttműködés, a nyílt hozzáférés és a tudástranszfer területén;

⁽¹³⁾ CdR 67/2011 fin; CdR 373/2010 fin; CdR 230/2010 fin.

⁽¹⁴⁾ CdR 373/2010 fin.

85. üdvözli az Európai Bizottság arra irányuló szándékát, hogy 2014-től évente teljes értékeléseket készítsen a Tanács és az Európai Parlament számára;

86. kéri, hogy az Európai Bizottság küldje meg az EKT-val kapcsolatos értékelő jelentést a Régiók Bizottságának.

Kelt Brüsszelben, 2013. január 31-én.

*a Régiók Bizottsága
elnöke*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
